

Slobodna Bosna otkriva nepoznate detalje iz pristiglih ponuda za preuzimanje zeničkog BH Steela: Ispat Group ponudio više novca, ali bez bankarskih garancija; LNM nudi manje novca, ali izvjesniju budućnost za industriju čelika u BiH

Vlada Federacije BiH neodlučna kod izbora strateškog partnera za BH Steel: hoće li se ponoviti neslavna epizoda s “Bosmalom”?!

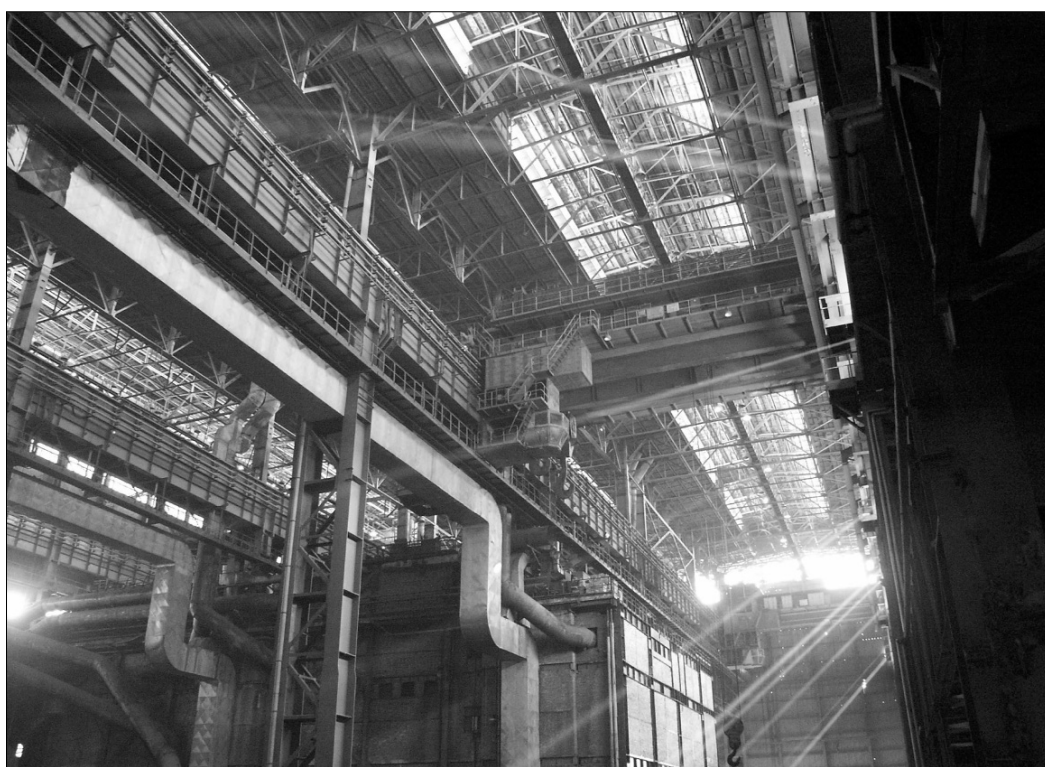
Za preuzimanje BH Steela indijski Ispat ponudio 310 miliona dolara • Vlada Federacije BiH sumnja u bonitet kompanije Ispat • LNM nudi manje novca, ali čvrste garancije da će ispuniti preuzete obaveze • Obje kompanije obećale pokrenuti integralnu proizvodnju čelika vrijednu 1,6 milijardi KM godišnje

Piše
Asim Metiljević

Izbor strateškog partnera zeničkog BH Steela, potpuno neočekivano, pretvorio se u rijetko viđenu dramu. Dan pred sjednicu Vlade FBiH na kojoj bi se prema najavama trebao konačno proglasiti tenderski pobjednik, zainteresirane kompanije LNM Group i Ispat Group održale su u hodnicima sarajevskog hotela Holiday Inn paralelne konferencije za štampu začinjene nimalo bezazlenim diskvalifikacijama konkurentne strane, obje tvrdeći da su dostavile “puno bolju ponudu” za preuzimanje BH Steela iz Zenice. Nenaviknuti na takav stil rada, zbunjeni novinari trčali su od jedne do druge presice, bezuspješno pokušavajući složiti kockice vrlo kompliciranog tenderskog mozaika.

RAZMETLJIVOST BEZ POKRIĆA

Jednaka napetost vladala je i u zgradi Vlade Federacije BiH, koja, kako smo doznali iz pouzdanih izvora, dan pred održavanje sjednice još uvijek nije imala pripremljenu konačnu odluku o pobjedniku tendera. Obje pristigle ponude specijalni konsultantski tim koji je imenovala Vlada Federacije BiH ocijenio je prihvatljivim. Sporno je međutim što je blaga prednost ipak data kompaniji čija je ponuda, formalno gledano, osjetno lošija! Riječ je o ponudi britansko-indijske kompanije LNM Group, po veličini drugog proizvođača čelika na svijetu, čija ponuda ni izbliza nije

U BH STEEL STIŽE NOVA OPREMA: Elektrolučna peć od početka septembra počinje proizvodnju čelika od 800 hiljada tona godišnje

tako “razmetljiva” kao ponuda Ispat Group. No, Konsultantski tim je formalno lošiju ponudu LNM-a proglasio boljom, dodijelivši Vladi Federacije BiH krajnje nezahvalnu ulogu da radoznoj javnosti objasni kako je i zašto izabrala lošiju a ne bolju ponudu!?

Potpuno “sluđen” takvom situacijom, resorni ministar **Izet Žigić** izjavio je kako su “obje ponude tako dobre da nije isklju-

čena mogućnost da Vlada Federacije BiH nastavi pregovore s obje zainteresirane kompanije”!?!

Ministar Žigić nije detaljnije obrazlagao ovo solomonsko rješenje, vjerovatno i sam svjestan da takvo “rješenje” nikada i nikome nije padalo na pamet a kamoli da ga je pokušavao primijeniti.

Kako smo doznali iz krugova bliskih Konsultantskom timu Vlade Federacije BiH,

Ispat je formalno ponudio više novca od LNM-a, ali isuviše malo dokaza da posjeduje toliko novac i da ga je spreman potrošiti u Zenici. Ispatova ponuda je naime "teška" 310 miliona dolara, od čega bi na otkup kontrolnog paketa dionica BH Steela otišla trećina novca dok bi se iz preostalog dijela novca finansiralo pokretanje integralne proizvodnje čelika od 2,3 miliona tona godišnje te socijalni program za prekobrojne radnike BH Steela. No, Ispatova basnoslovna ponuda ima jedan krupan nedostatak: nije naime pokrivena odgovarajućim bankarskim garancijama! Generalni direktor Koksne industrije Lukavac, koja je u većinskom vlasništvu Ispat Groupa, **Guntupalli Jagannadham** tvrdi da Ispatu nisu ni potrebne bankarske garancije: **"Ako neko sumnja u uvjerljivost naše ponude, neka ode u Lukavac i provjeri jesmo li nakon preuzimanja Koksno-hemijskog kombinata blagovremeno ispunili sve šta smo obećali"**, ponavljao je Jagannadham okupljenim novinarima u Holiday Innu na improviziranoj press konferenciji održanoj dan pred zasjedanje Federalne vlade.

EPIZODA BOSMAL - DRUGI DIO

Izostanak bankarskih garancija u slučaju Ispatove ponude mnoge je neodoljivo asocirao na prošlogodišnju samoinicijativnu ponudu *Bosmala* za izgradnju autoputa na koridoru Vc, koja je jednoglasno ocijenjena izvanrednom – sve dok se nije ustanovilo da nije pokrivena odgovarajućim bankarskim garancijama. Problem s Ispatovom ponudom je i u tome što bi obećanih 310 miliona dolara indijska kompanija "implementirala" tokom osam godina od preuzimanja BH Steela. Pitanje je dakle

ŽELJEZARA SISAK PRODATA ZA JEDNU KUNU

Ekonomski stručnjaci tvrde da je upravo idealan, gotovo neponovljiv trenutak za izbor strateškog partnera BH Steela. Biznis s čelikom posljednjih je mjeseci vrtoglavo rastao a većina čeličana se izvukla iz dugogodišnje stagnacije, zabilježivši solidne profite, najveće u posljednjih deset godina. Cijena čelika na svjetskim berzama u posljednjih deset mjeseci porasla je za 60 posto i još uvijek raste!

No, samo dvije godine ranije, slika je bila pesimistična. O tome svjedoče i primjeri iz bh. susjedstva. Naime, tvornica čelika u Srbiji - *Satrid* - prije dvije godine prodana je za samo 23 miliona dolara! Kupac *Satrida*, *US Steel*, kupovinu je uslovio potpunim otpisom dugova koje je željezara iz Smedereva stvarala posljednjih deset godina koji su dostigli više od 300 miliona eura.

Nešto ranije, Hrvatska je svoju čeličanu u Sisku strateškom partneru prodala za samo jed-

Željezara Sisak

nu kunu! No, bezuspješno: kupac čeličane Sisak, ruska kompanija *Trubo impeks*, ubrzo se povukla ostavivši kompaniju u još većim dugovima. Nešto kasnije, Vlada **Ivice Račana** pronašla je drugog partnera sisačkoj željezari - rusku željezaru *Mečelj*, koja je većinsko vlasništvo Željezare Sisak kupila za jednu kunu i tri neizmirene plaće koje je radnicima Željezare dugo vao prethodni vlasnik! ♦

koliko bi od tih 310 miliona dolara bila stvarna investicija kompanije Ispat, odnosno koliko bi se novca namaknulo reinvestiranjem ostvarene dobiti BH Steela?!

Iz krugova bliskih Vladi FBiH procurila je još jedna informacija koja umnogome baca sjenu na spektakularnu ponudu Ispat Group. Cifra od 110 miliona dolara, koliko je Ispat namijenio za preuzimanje kontrolnog paketa dionica BH Steela, sastoji se iz dva gotovo podjednaka dijela: novca i Ispatove imovine u Koksnoj industriji Lukavac koju bi Ispat, u slučaju pobjede na tenderu, "unio" kao dio vlastitog učešća. Nasuprot tome, LNM je u svojoj ponudi ba-

krugu tvornice čiji je kapacitet sasvim dovoljan za podmirenje potreba za koksom BH Steela. Kapacitet Koksne industrije Lukavac nekoliko puta prevazilazi potrebe BH Steela pa je za rentabilan rad ovog kombinata neophodno naći tržište izvan BiH. Prije rata, KHK Lukavac najveći dio proizvedenog koksa plasirao je u Srbiju i Hrvatsku, za potrebe željezara Smederevo i Sisak, koje nemaju vlastite koksne baterije.

Visoki zvaničnik Vlade FBiH potvrdio nam je da je manevar s imovinom u Lukavcu Ispatovu ponudu učinio formalno superiornijom u odnosu na ponudu LNM-a ali, kad se uporede ponuđeni iznosi gotovog

L. N. MITTAL – KRALJ ČELIKA: LNM je druga kompanija u svijetu po godišnjoj proizvodnji čelika pri čemu je glavnina proizvodnje koncentrirana na prostoru Evrope, osobito evropskog jugoistoka. LNM je naime u posljednjih nekoliko godina pokupovao većinu kompanija za proizvodnju čelika u tranzicijskim državama, poput Poljske, Češke, Rumunije, kao i nekoliko najvećih kompanija smještenih u državama evropskog zapada, poput Njemačke i Francuske

ratao isključivo gotovim novcem iako je, po istoj logici, u novu kompaniju mogao "unijeti" i nedavno kupljeni Rudnik željezne rude Ljubija, koji nominalno vrijedi neuporedivo više od Koksne industrije u Lukavcu. LNM je većinsko vlasništvo nad Rudnikom željezne rude Ljubija nedavno platio 25 miliona maraka dok je Ispatova investicija u Lukavcu bila oko 8 miliona KM. Osim toga, BH Steel raspolaže s vlastitom koksnom baterijom smještenom u

novca, slika je bitno drukčija - dvije ponude su finansijski gledano gotovo potpuno izjednačene.

BONITET LNM-a NEUPITAN

Važan kriterij kod ocjenjivanja prisjelih ponuda bio je i bonitet zainteresiranih kompanija. LNM je proteklu godinu okončao s prihodom od preko 15,6 milijardi

Nastavak na sljedećoj stranici

Nastavak s prethodne stranice

dolara i profitom od preko 2,4 milijarde dolara. Nasuprot tome, poslovni uspjeh Ispata ni izbliza nije tako blistav. Dapače, ova indijska kompanija prije dvije sedmice podvrgnuta je specijalnoj finansijskoj kontroli finansijske policije Indije zbog sumnje u regularnost internog knjigovodstva. Predstavnik Ispata nije negirao ulazak finansijskih policajaca u njegovu korporaciju, ali je rekao kako se radi o rutinskoj kontroli i "sitnom nesporazumu" s kakvim se susreću sve velike kompanije u svijetu. Predstavnici Ispata tvrde kako novac nije sporan, no osim riječi drugih dokaza za tu tvrdnju nemaju.

Nemali uticaj na konačni izbor pobjednika tendera imala je i kuvajtska kompanija KIA, 50-postotni vlasnik BH Steela. Nezvanično smo doznali da je KIA svoj glas dala kompaniji LNM i da je to obrazložila "izvanrednom pozicijom LNM-a na evropskom tržištu". LNM je, kao što smo već rekli, druga kompanija u svijetu po godišnjoj proizvodnji čelika pri čemu je glavnina proizvodnje koncentrirana na prostoru Evrope, osobito evropskog jugoistoka. LNM je naime u posljednjih nekoliko godina kupovao većinu kompanija za proizvodnju čelika u tranzicijskim državama, poput Poljske, Češke, Rumunije, kao i nekoliko najvećih kompanija smještenih u državama evropskog zapada, poput Njemačke i Francuske.

Agresivnim osvajanjem tržišta LNM je za samo nekoliko godina dospio u sami vrh svjetske produkcije čelika zbog čega je vlasnik kompanije L(akshmir) N. M(ittal) u zapadnim medijima odnedavno tituliran

ISPAT JE ISPUNIO SVE PREUZETE OBAVEZE U KOKSNO-HEMIJSKOM KOMBINATU LUKAVAC:
Guntupalli Jagannadham, generalni direktor Koksne industrije Lukavac

kao "kralj čelika". Tržišna pozicija kakvu trenutno ima britanska kompanija u Evropi svojevrsna je garancija stabilnog poslovanja BH Steela i prodora njenih proizvoda na evropsko tržište koje dobrim dijelom kontrolira upravo LNM.

Dvije prispjele ponude, osim u istaknutoj cijeni, u drugim se elementima bitno ne razlikuju: obje kompanije garantiraju u rekordnom vremenu od godinu dana potpaljivanje visoke peći i pokretanje integralne proizvodnje čelika od 2,3 miliona tona godišnje. Trećina (oko 750 hiljada tona čelika) proizvodila bi se na novoj elektrolyčnoj

peći čije je montiranje upravo u toku dok bi se ostatak čelika proizvodio klasičnim topljenjem željezne rude u visokoj peći.

Obje su kompanije ponudile i sličan program zbrinjavanja prekobrojnih radnika BH Steela, ali važnije od toga je to što bi u slučaju pokretanja integralne proizvodnje prekobrojnih radnika bilo zanemarljivo malo.

GODIŠNJI BIZNIS 1,6 MILIJARDI MARAKA

Obje ponude sadrže i prilično precizne finansijske pokazatelje ovog krupnog biznisa koji se na godišnjem nivou procjenjuje na 1,6 milijardi KM! Tako se, npr. za troškove transporta željeznicom predviđa iznos od preko 100 miliona KM, dok bi na troškove repromaterijala (kreč, koks, ruda, električna energija) odlazilo preko 600 miliona KM. U najkraćem, proizvodnja čelika od 2,3 miliona tona pokrenula bi biznis koji bi po obimu bio dvostruko veći od prijeratnog kada je zenička Željezara godišnje proizvodila oko 1,2 miliona tona čelika. No najveća vrijednost projekta je njegovo potpuno oslanjanje na lokalne resurse (koks, električna energija, kreč, ruda) kao i to što bi najveći dio proizvodnje odlazio na inostrano tržište, čime bi se osjetno popravila izrazito nepovoljna vanjskotrgovinska bilansa BiH.

Na sjednici zakazanoj za četvrtak, 6. maja (ovaj tekst ide u štampu dan ranije), Vlada Federacije BiH konačno bi trebala saopćiti ime strateškog partnera BH Steela. Bar je tako obećao resorni ministar industrije i rudarstva Izet Žigić, no ne bi bilo iznenađenje ako Vlada po ko zna koji put zatraži dodatno vrijeme za "dodatne konsultacije". Ulog je zbilja velik, a greške se plaćaju milionima dolara. ◆

L.N. MITTAL "TEŽAK" 6 MILIJARDI DOLARA

Kao što je poznato, kompanije LNM i Ispat u vlasništvu su braće **Mittal**, starijeg **Lakshmi** koji nadzire LNM i mlađeg **Pramoda**, kome je otac u nasljedstvo poklonio kompaniju Ispat. Do 1994. godine braća Mittal radila su zajedno a onda je pod nerazjašnjenim okolnostima došlo do podjele kompanije i neskrivenog rivalstva među braćom Mittal.

Strariji brat Lakshmi nakon osamostaljenja preselio se u London odakle je započeo širiti svoje impresivno poslovno carstvo u Evropi. LNM je u posljednjih deset godina kupio čak 15 željezara koje su protekle godine proizvele 42 miliona tona čelika. Privatno bogatstvo Lakshmi Mittala procjenjuje se na oko šest milijardi dolara a na Forbesovoj listi najbogatijih ljudi svijeta Mittal je trenutno na 62. mjestu.

Nedavnom kupovinom kuće u Londonu L.N. Mittal ušao je u Guinnessovu knjigu rekorda. Lukavac kuću smještenu u "ulici milijardera" u

otmjenom londonskom kvartu Kensington, L.N. Mittal platio je 70 miliona funti - što je najviša ikad postignuta cijena za takvu vrstu nekretnosti. Raniji vlasnik najskuplje kuće na svijetu bio je bračni par **Ecclestone**, vlasnik "Formule 1" **Bernie** i njegova supruga **Slavica** (djevojačko joj je prezime **Radić**), Riječanka porijeklom iz Banje Luke. ◆